

Jučer, 26. listopada 1944. godine partizani su oslobodili Split. Split je od početka rata bio u posjedu fašističke Italije, a nakon kapitulacije 1943. u njega su ušli Nijemci. I jednog i drugog okupatora cijelo su vrijeme vjerno služili domaći izdajnici ustaše, ali i četnici koji su tih godina slobodno šetali najvećim dalmatinskim gradom.

U listopadu 1944. godine bilo je sve jasnije da se rat bliži kraju. Partizanske snage, koje sad već obilato imaju pomoć saveznika Engleza i Amerikanaca, iz dan u dan napreduju. Tako će u listopadu, nakon oslobođenja Omiša i brojnih drugih gradova, izbiti u zaleđe Splita. Borbe su vođene pred ulazom u grad danima ranije, ali ne u samom gradu.

Borbe za okolicu grada zapravo su počele 21. listopada, a ustaše i Nijemci povući će se tek u zoru 26. listopada. Istog dana grad je okićen mahom hrvatskim zastavama, uz pokoju jugoslavensku.

Bio je to zapravo jasan odraz politike koju su Splitski zastupali prethodnih godina. Kao mahom hrvatski grad, Split je, nakon što je izdajničkim sporazumom Ante Pavelića i Mussolinija potpao pod Italiju, bio pod žestokim udarima talijanizacije. Talijani su, baš kao u Istri i Zadru dva desetljeća ranije, željeli ugušiti svaki trag hrvatskog identiteta. Zbog toga za Splitske nije bila prihvatljiva Italija, kao ni s Talijanima slizane ustaše. Baš zbog toga će Split, kao i cijela Dalmacija uostalom, postati snažan izvor ljudstva za partizanske snage.

U ratno je vrijeme na Mosoru počela izlaziti i Slobodna Dalmacija, partizansko glasilo koje je baš u doba kad je Dalmacija bila pod okupacijom uzelo sebi takvo ime.

"Oslobođen je Split - ponos hrvatske Dalmacije", glasilo je naslov na naslovnici Slobodne od tog dana.

"Naše su jedinice ušle u Sinj i Split

Jučer, 25. listopada, oslobodile su jedinice XX. divizije NOV-a grad Sinj.

Danas, 26. listopada, ušle su jedinice XXVI. divizije NOV-a u grad Split. Neprijatelj nije pružio nikakav otpor", pisalo je u Slobodnoj Dalmaciji.

Split: GODIŠNJICA OSLOBOĐENJA / Slobodna Dalmacija / Dalmacija.com